

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

In Qvo Agitvr Nominatim De Sacerdotibus, Confessarijs, Magistris siue
Doctoribus, Concionatoribus, Episcopis & alijs Prælatiſ, eorumque
Ministerijs - In ſeptem Tractatus distributus ...

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1629

Cap. II. Quibus causis ſpecialiter innitatur conſuetudo ſolemni-
ter canendi officium diuini[m] alternis verſibus, & quo fructu & vtilitate id fiat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45750](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45750)

cerdotibus & Ecclesiasticis, qui ratione suæ Professionis, dedicati sunt & consecrati continuæ orationi, cultu sique diuini ministeriis, multo maiori excellentia, quam Sacerdotes & Leuitæ Antiquæ Legis: quibus Ezechias Rex dixit: *vos elegit Deus, ut staretis coram eo, & ministretis illi, cohabitatisque eum, & cremetis incensum.* Cum autem quod stemus coram Deo, fiat ad orandum, & cum eo loquendum, & offerenda Sacrificia, & incensum cremare, sit orationis symbolum: hoc totum est proprium Ecclesiasticorum; de quo merito debent amplius gloriari, quam de rebus alijs omnibus: cum deceat vnumquemque gaudere, & gloriari de officio suo; præcipue, si ad id sint ab Ecclesia constituti, & conducti. Quæ benè collocatos reputat redditis, etiam valde pingues dignitatum & beneficiorum etiam simplicium, eo solum nomine, vt illi quotidie occupentur in Diuino officio legendo; & ipsi Ecclesiæ auxilium præsentent suis orationibus. Ita vt etiam dicere possit Christus Ecclesiasticis Ministris, quod dixerat antiquis: *Quis est in vobis qui claudat ostia, & incendat altare meum gratuito?* Si enim aliquid laboris in ministerio vestro ponitis: temporalem vestram mercedem accipitis. Quod si portas sensuum vestrorum clauditis, vt intra cordis vestri templum orationis causâ vos recipiatis, & incensum vocalium vestrarum orationum incendatis: ego vobis sufficiens pro eo labore stipendium trado; præter illud spirituale & meritum gratiæ & gloriæ quam vestro hoc opere obtinebitis. Non enim existimare debent Ecclesiastici, orationem institutam ad communem Ecclesiæ utilitatem, non esse etiam sibi ipsis valde vtilem; & proficiam; quia est magis ipsi, vtilis, quam si solum pro seipsis orarent, vt constabit ex dicendis capite tertio.

12. Paral.
29. 1.m Malach.
1. 10.

CAPVT II.

QVIBVS CAVSIS SPECIALITER INNITATUR

*Consuetudo solenniter canendi officium Diuinum alternis versibus,
& quo fructu & vtilitate id fiat.*

EX DIC'TIS Haftenus deducere licet causas consuetudinis in tota Ecclesia receptæ, solenniter canendi Diuinum officium. Ad cuius rei declarationem aduertendū est: duobus modis dici posse & persolui Canonicas Horas. Alter est submissa voce illas legēdo & hic modus, vt ait S. Thomas, est necessarius omnibus Ecclesiæ Ministris: Quia enim illa est visibilis; etiā oratio, quâ illa iniungit, & ad quâ obligat, debet esse vocalis; ita vt qui illam solus legit, possit suis auribus eam

2. p. 7. 83. 4.
12.

Ee

per.

percipere; quod si cum altero, tali etiam voce eam legat, ut & alij ipsam, & ipse alios audire possit. Cum autem oratio hæc fit in choro, tali voce est proferenda, ut à Fidelibus, quorū nomine offertur, percipi possit. Ad quod plus confert alter modus, quo horā illā canuntur, ut nunc moris est in vniuersa Ecclesia. Cuius consuetudo (ut ait Sanctus Augustinus) fundamentum habet in ipsa Scriptura sacra; & in eo quod antiqui Sancti et Dei inspiratione gesserunt, à tempore Moysis, cum cœperunt aliqua Cantica a Domino nostro decantari. Et postea Dauid (ut proximo capite dictum) instituit usum b cantandi psalmos & hymnos cum instrumentis musicis, constituens ad id cantores: & Christus Dominus noster in nocte carne suam dixit c hymnum, &, ut idem Sanctus ait, Hymnus appellatur laus Dei cum cantico; Et S. Chrysostomus: quod Saluator noster huic hymnum canere voluerit ad nostrum exemplum, & Apostolus exhortatur Fideles ad d cantandos Psalmos, Hymnos, & Cantica spiritualia, id quod valde fuit usu receptum (ut ait Sanctus Dionysius) in Ecclesia primæua; & etiam fit mentio in canonibus Apostolorum, à quibus Sancta hæc prouenit consuetudo in Orientalem & Occidentalem Ecclesiam; de qua Sanctus Augustinus dicit: Ipsius Domini, & Apostolorum habemus documenta, et empla, & præcepta: Cuius eadem sunt causæ, atque Diuini officij in genere iam positæ. Sed in particulari (ut S. Thomas aduertit) non est exhibendum orationes, & laudes vocales ipsam quæ cantum eò dirigunt, ut corda ac desideria nostra Deo manifestemus, sicut facimus cū hominibus; nec vocem extollimus, ut nos Deus exaudiat, sicut Elias e illudens ducebat falsis falsi Dei Baal sacerdotibus. Nouit enim Deus cordis nostri cogitationes penetrare prius, quàm eas nos proferamus: quare quod clara voce, & artificioso concentu orationes faciamus: fit tantum ob nostram ædificationem & utilitatem.

§. I.

ET PRIMUM quidem: Quodd, (ut S. Ioannes Damascenus ait) cum spiritu & corpore constemus. decet adorare & laudare Deum, non tantum affectibus spiritus; sed verbis etiam ac vocibus corporis; ut & corpus & spiritus, siue a cor & caro nostra (ut dixit Dauid) exultent in Deum unum. Ex quo fit, ut propter vniõnem corporis & animæ, sicut spiritus abundantia erumpit in voces feruentes per linguam; ita linguæ voces deuotionem excitent spiritus. Propter quam rationem ait S. Augustinus, se approbare consuetudinem cantandi in Ecclesia: ut debilitum animus ob aurium oblectationem erigatur, & excitetur ad pios affectus concipiendos: & de seipso, cum Deo loquens, dicit: quantum fluuius Hymnis, & Canticis tuis, suaue sonantis Ecclesiæ tuæ vocibus commotus arriter. Voces illæ influebant auribus meis, & eliquabatur veritas tua in cor

Epist. 119.
ad Iannuar.
c. 18. & Lib.
12. de Ciuit.
c. 14.
2 Exodi.
15.1.
Deut. 32.1.
b1. Paral. 6
31.
2. Par. 7.6.
Eccli 47.12.
c. Matt 26.
30.
In Psal. 72.
d Ephes. 5.
19
Colos. 3.16
De diuin.
nom. n. c. 1.
c. 3. de
Cælest. Hie-
rar. Epist.
19.
1.2. q. 91. a. 1
c. 3. Reg. 18.
27.

1
Lib. 4. de
Fide orobed.
c. 36.
& Psal. 81. 3.
2
Lib. 10. Cō-
fess. c. 33.
Lib. 9. c. 6.

cor meum, & ex ea aestuabat inde affectus pietatis, & currebant lacrymæ, & bene mihi erat cum eis. Hinc provenit, ut (quod ait Sanctus Gregorius) cantus Psalmorum viam pandat, qua Dominus noster communicet Divinorum mysteriorum cognitionem, contritionis donum, & pios alios affectus, quemadmodum evenit Eliseo petenti: *b adduct sibi Psalmem: quo tenente disponeretur ad excipiendum Spiritum prophetiæ: & tunc facta est super eum manus Domini.* Et propterea dixit David: *c Sacrificium laudis honorificabit me: & illic iter, quo ostendam illi salutare Dei: & iterum ait: d Cantate Deo, Psalmum dicite nomini eius: iter facite ei, qui ascendit super occasum, Dominus nomen illi.* Et ita insinuat, Deum glorificari cantu laudum eius; & hominem manere bene ad id dispositum, ut Dominus, qui habitabat in cœlis & in luce inaccessibili, veniat ad eius cor illudque luce sua illustret, suaque illi arcana manifestet: convertens eius spiritum, qui instar occasus obcurus est ac frigidus, in Orientem & Meridiem clarum, igneque Divini amoris ferventem.

ALIOS multos effectus efficit Cantus hic Divinus. Nam (ut ait S. Isidorus) tristitia corda consolatur, animos reddit suaves, tædio affectos recreat, ignavos excitat, & peccatores impellit ad planctum: Psalmum (ait S. Basilius) esse vocem Ecclesiæ, quæ dies festos reddit illustriores, replens illos lætitiâ. imò interdum etiâ tristitiâ, quæ est secundum Deum: eliciens dulces lacrymas ex corde, instar lapidis duro, Psalmus est quies & tranquillitas animarum; unio dissidium, & pacis causa inter hostes. Et quamvis aliquis sit in inflammatus instar feræ alicuius: accedete tamē cantu Psalmi, & aures eius ingrediente, misceat, feritate deposita. Psalmus est opus Angelorum & commune cœlestis Reipublicæ officium; & spirituale suavissimi odoris thymiana. His addit S. Thomas: ceterum laudum Divinarum plurimum ad id prodesse, ut Ecclesiæ Ministris eis occupati, abstineant ab ijs, quæ Deo displicent: iuxta illud, quod ipse Dominus per Isaiam dixit: *e Laude mea infranabo te ne intereas* Et S. Gregorius Nazianzenus asserit: psalmum multum prodesse ad sensuum, & huius mundi voluptates reprimendas: quia eleuat mentem ad fruendum cœlestibus ac divinis. Ex quo fit, quod Ecclesiæ militans huiusmodi canticis imitetur, quomodo potest, triumphantem: in qua Beati Deum laudant vocibus, & clamoribus valde concinnis, canticis ac musicis valde iucundis. De quibus ait S. Ioannes quod vident eos *f habentes citharas suas, & phialas aureas plenas odoramentorum, quæ sunt orationes sanctorum; & summo gaudio cantabant canticum novum.* Ut de utraque Ecclesia dicere liceat illud Canticorum: *g quid videbis in salamine, nisi chorus castrorum?* quorum vnus est exercitus militiæ Angelicæ: qualis illa fuit, quæ descendit ad celebrandum Natale Domini, tribuens *h gloriam Deo in excelsis: alter chorus est animarum Sanctorum*

quæ

3
Homil. 1. in
Ezechiel.b 4. Reg. 3.
16.
c Psalm. 9.
23.
d Psalm. 67. 5.4
Lib. 3. sententiarum.
c. 7.
Item in
Psalm.

2. 2. 9. 91. 11. 1

e Isai. 48. 9.
orat. 4. contra
Iulian.f 2. 100. 5. 8.
g 6. 14. 23.

g Cant. 7. 1.

h Luc. 2. 13.

i. Apoc. 15. 2.

quæ Dæmones vicerunt, de quibus S. Ioannes dicit, quod habent *Citharas Dei*; & cantarent canticum *Moyſi ſerui Dei*, & canticum *Agur*; quæ sunt cantica militum vincientium, & laudantium Deum ob victoriam obtentam. *Tertius Chorus est ministrorum Ecclesiasticorum* in terra, quibus coniunguntur Angeli à cælo, vt cantus illorum sit magis deuotus. Vocantur autem chori, & castrorum exercitus: eò quod concordibus iuliusmodi vocibus, ortis ex cordibus vnitis, Dæmones vincant, ac de vitis & passionibus triumphent: & ita referant ciuitatem Beatorum; & concordiam, quam merito habere debent filij & ciues Ecclesiæ. Nam (vt S. Augustinus ait) musica & cantus Ecclesiasticus concordie varietate compactam bene ordinatæ ciuitatis insinuat vnitatem. Vt enim in cantu voces, etiam alias valde in se differentes concordant; & varietas Alti & Bassi, Dilectus, & Tenoris, quia in musica concordant, eam reddunt suauiore & iucundiore; ita in ciuitate bene ordinata, qualis est Ecclesia, & quæ esse debet Ecclesiasticorum congregatio; debent omnes in charitatis vnione conuenire, etiam si ingenia & officia valde diuersa habeant. Et quia ex naturali sua constitutione valde sunt Cholericis, aut Phlegmaticis, Melancholicis, aut Sanguineis; aut contrarias habentes naturales propensiones: nosse debent, excessus suos mortificare cum tanta animi fortitudine, vt summa pace fruantur; & musicam cordis faciant Deo & eius Angelis valde iucundam. Neque exiguus censendus esset is fructus, quem S. Augustinus insinuat: si eum Ecclesiastici ex cantu suo acciperent.

6.
Epist. 119. c.
18. & 19.

”

”

”

DENIQUE Sanctus hic doctor tantam huius ministerij habebat opinionem, si fieret vt oportet, vt dixerit: Quando non est tempus, cum in Ecclesia fratres congregantur, sancta cantandi, nisi cum legitur, aut disputatur, aut antistites clara voce deprecantur, aut communis oratio vocat. Diaconi indicitur; alijs vero particulis temporum, quid melius à congregatis Christianis fiat, quid sanctius, omnino non video. Addamus tamen quod fideles ad templum conuenientes, & officia Divina audientes, accipiant omnes hos fructus etiam si ipsi non cantent: si externa illa solennitas sese prouocent ad internam reuerentiam ac deuotionem, & reliquos affectus prædictos. Supponimus enim, quod in huiusmodi cantu & musica nihil debet admisceri prophani, ne quidem eius aliqua species, vel odor, sed summa gravitas ac decencia, quæ ita corporis auditum recreet, vt etiam Spiritum exhilaret, & soletur.

7.

§. II.

SED quoniam hic mos posset multum grauare corpus, eò quod officium Diuinum sit prolixum, & cantus ipse laboriosus; percrebuit in Ecclesia Catholica consuetudo dicendi huiusmodi Horas Canonicas à duobus Choris; altero versus vnium canente; altero versus alium respondente.

Quoniam

Quam sanctam consuetudinem (ait S. Isidorus) originem duxisse ex ijs que Isaias dixit de Seraphinis: quod a clamarent alter ad alterum: hoc est primus dicebat: *Sanctus*; alter vero eius exemplo permotus respondebat similiter: *Sanctus*; & primus repetebat: *Sanctus*. Et S. Ignatius Martyr (vt refert Nicephorus & alij Doctores) hanc consuetudinem in suam induxit Ecclesiam: eo quod audiisset, Angelos hoc modo cantantes Hymnum Sanctissimæ Trinitatis. Quæ consuetudo fuit postea in tota Ecclesia Orientali & Occidentali vsu recepta. Et est conformis consilio Sancti Apostoli exhortantis fideles, ad cantandos Hymnos, & Psalmos: *loquentes*, inquit, *vobismetipsis*: quod Haymo declarat intelligendum esse quasi mutuo vos exhortemini, vt quisque dicat versum aliquem, & partem. Fuitq; hoc valde expediens: nam varietas hæc canendi & audiendi delectat auditum & prouocat deuotionem; & canendi labor (vt ait Cassianus) redditur suauior, & facilius: quia dum alij cantant, alij quiescunt. Et S. Basilius ait: hac ratione coniungi melius orationem mentalem cum vocali. Nam cum lingua tacet, Spiritus exciratur ad res æternas meditandas: & statim cum maiori seruitute ad cantum ipsum redit. Hic etiam modus se mutuo iuuant, alternatim canendo versus Psalmorum, simul verò Antiphonam ad eorum finem: significat efficacitatem boni exempli, quo alij alios prouocent ad feruorem Diuinarum laudum, & ad cordium vnionem, glorificando Deum eiq; se seruendo: pro cuius gloria laudes ipsas decantant. Hæc insignis illa est promissio, quam fecit Deus per Sophoniam Prophetam, loquens de felici tempore Legis gratiæ: *Tunc* (inquit) *reddam populis labium electum, vt inuocent omnes in nomine Domini, & seruiant ei humero vno*. Labium electum vocat, quod diligenter attendit, vt semper loquatur quæ Sancta sunt & electa, & nominatim in dicendis aut canendis Diuinis laudibus: addendo orationi & cantui omnes conditiones, quas opus ad eum excellens quasi comites requirit.

Quoniam verò persona vna non sufficit ad solennitatem & rei amplitudinem; plures autem, nisi bene secum conueniant, non possunt eam, vt oportet, perficere: promittit Dominus noster Ecclesiasticis & Religiosis *labium electum*, & cordium vnionem, vt *humero vno* ferre possint Chori, & Ministrorum Diuini cultus onera. Modò ita distribuendo onus, vt alijs canentibus alij sileant, & alijs sedentibus, alij surgant & stent: modò omnibus simul & magna concordia surgentibus, & cantantibus. Promissio hæc est Dei Domini nostri: eius enim esse debet donum, puritas labiorum, excellentia in Diuinis laudibus cantandis, & animorum vnio ad id prestandam: quam propterea Apostolus à Deo pro iustis petebat: *vt vnanimus, vno ore Deum honorificent*: quod faciebant sancta quatuor animalia, de quibus S. Ioannes dicit, quod requiem non habebant die ac no-

Lib. de Ec-
clesiast. Off.
c. 7.
a Isai. 6. 3

Suarez lib.
4. de Grat.
vocali. c. 12
Lib. 13. Hist.
c. 8.
b Ephes.
5. 19.

Lib. 3. de In-
stit. Renüt.
c. 8.
Epist. 63.

e Soph. 3. 9

d Rom 15. 6

e Apoc. 4. 8

cte, dicentia e *Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Omnipotens, qui erat & qui est, & qui venturus est.* Latet verò magnum in eo mysterium, quòd cantria illorum animalium essent similia Leoni, vitulo, & Aquilæ, quæ nouerunt loqui, sicut homo: omnia tamen quatuor loquebãur eadẽ lingua, & eundem canebant cantum, laudando Sanctissimam Trinitatem: vt ex hoc intelligatur, quòd f. *sapientia Diuina* (vt sapiens dixit) *aperitur in*

f Sap. 10. 21.

generi hominum; siue sint rudes, siue bene capaces & apti, siue sint debiles, siue fortes; & omni nationi, quæ sub cœlo est, vt omnes cantent: *Aleluia*, hoc est, *laudate Deum.* Nã (vt ait S. Hieronymus) diuersis linguis vnus

Epist. 84. ad

Sabinianũ

Epist. 93. ad

clerum

N: oces.

& idem Spiritus Dei eius concinit laudes, & omnes (vt ait S. Basilus) ore vno & corde vno offerunt Deo Psalmorum confessionem: sicut enim charitatis vniõne eos coniungit in vno Ecclesiæ corpore, ita eos docet orare & laudare Deum, eodem spiritus fernore: vt in Sancto hoc exercitio dies & noctes constitutis horis expendant, prouocantes totam fidelium multitudinem, ipsos in templis audientium: vt adorent, & laudent

g Apoc. 4. 9

ipsum Deum. Eum in modum, quo S. Ioannes dixit, quòd *g. cum daret illa animalia gloriam, & honorem & benedictionem viuenti in secula seculorum procidebant viginti quatuor seniores ante sedentem in Throno; & adorabant viuentem in secula seculorum: & mittebant coronas suas ante eius pedes; & ceperunt eundem laudare cantico proprio suo, dicentes: Dignus es Domine Deus noster accipere gloriam, & honorem, & virtutem: quia tu creasti omnia, & propter voluntatem tuam erant, & creata sunt. Vt ex hoc intelligant Reges, & Principes, & omnes mundi huius Domini, cæteri que fideles in templo existentes: quòd licet vnusquisque possit ibi esse cum ea grauitate ac decencia, quæ ipsorum statum decet: statim tamen atque officia Diuina Dei que laudes inchoantur: debeant suis temporibus surgere, & procidere coram Diuina Maiestate, & exuere cor suum omni inani & erecto affectu; & mittere quamcunque suam amplitudinem ante pedes Dei: propriam etiam Hymnis & canticis eum laudantes, & confitentes, se creaturas esse: sapremi huius Domini: cuius sola voluntate sunt, viuunt, & conseruantur.*

8

IMPONAMVS capiti huius finem, indicata differentia inter eos, qui Diuinum officium in choro canunt, & qui seorsum illud legunt. Hi enim solum attendere debent spirituali suo profectui: ita opus hoc faciendo, vt placeat Deo; & ipsi fructum & profectum acquirant: qui autem canunt, præter hoc debent etiam attendere ad bonum spirituale fidelium conuenientium in Ecclesia: ita opus hoc facientes, vt placeat Deo & proximo: profit ad ædificationem. Ex quo fit, vt omnes cæremonias merito seruare debeant, quas in eum finem Ecclesia statuit adhibendas. Qui autem

foli

soli officium legant, possunt eo modo tonoque vocis dicere, qui magis eos iuuet, ad augendam suam deuotionem; siue tantum legant, siue etiam soli cantent. Et similiter si legant officium cum alio, possunt in se versus diuidere, vt laborem minuar dicendi omnes: quemadmodum in ipso choro fit. Iam enim consuetudo hæc recepta est, & approbata in vniuersa Ecclesia. Ac propterea S. Clemens in Apostolicis suis constitutionibus dixit: quando fideles non possunt convenire in Ecclesiam ad canonicas Horas dicendas, *vnusquisque psallat sibi, canat, aut oret, saltem duo simul, aut tres.* Nec dicit plures quia multitudo in particulari recitatione aliquam adferret confusionem. Et rectius, & maiori cum ordine orant duo vel tres, quasi duos choros facientes: eum in modum, quo Tertulianus dicit, morem fuisse olim inter pios coniuges: Quid maritus illi, & quid illa marito cantabit? Sonant inter duos Psalmi, & Hymni: & mutuo prouocant, quis melius Deo suo canat. Quod si decentem seruent moram in legendo, haurire poterunt fructus & utilitates, quas diximus obtinere tacentem tempore, quo alter canit.

Lib. 3. c. 34.

Lib. 2. ad
vixram c. 6.
Ec. 9. ad
finem.

CAPVT. III.

VALOR ET EFFICACIA ORATIONVM QVAE NO-
mine Ecclesia fiunt,

ALIAS EXCELLENTIAS ET UTILITATES non minoris momenti, quam sint prædictæ, habent Orationes, quæ totius Ecclesiæ nomine dicuntur: quæ inter alias duas valde insignes habet proprietates, ad nostrum institutum accommodatas. Propter quas cælestis eius sponsus de ea dixit: *una est columba mea, perfecta mea:* quia Ecclesia est vna, & est Sancta. Vnitatis eius consistit in eo, quod sit congregatio multorum Fidelium, eadem Fide, & Religione Christiana coniunctorum, sub vno visibili capite Pontifice Romano, S. Petri Successore, & Christi D. N. in terris Vicario. Quæ quamuis vna sit, multas tamen particulares Ecclesias complectitur, quæ sunt etiam congregationes fidelium sub specialibus capitibus, hoc est Episcopis, Apostolorum Successoribus: & propter hanc vniionem dicitur tota Ecclesia Sacrificare, orare, canere, & alia similia facere: cum ea facit præscripto & ordinatione Christi D. N. qui eius est fundator, & præcipuum caput; aut decretis Episcoporum conuenientium in Concilijs cum suo capite Summo Pontifice, (hi enim representant Ecclesiam vniuersalem) aut Decreto & Constitutione Summi Pontificis, cui Christus D. N. vices suas plenissimè reliquit. Non tamen est necesse, omnes Fide-

Cans. 6. 8.